

TARTU ÜLIKOOLI VILJANDI KULTUURIAKADEEMIA

Tantsukunsti õppekava

Triin Kauber

TANTSUÕPETAJA STRATEEGIAD: TANTSUVÕISTLUSED

Lõputöö

Juhendaja: Ele Viskus, MA, etenduskunstide rakendusteooria lektor

Viljandi 2023

Resüme

Tantsuõpetaja strateegiad: tantsuvõistlused

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on leida strateegiaid, et aidata kõrgharitud algajal tantsuõpetajal orienteeruda õpilaste, tantsukooli ja võistlustel käimise ootuste ning enda huvide, tõekspidamiste ja ambitsioonide vahel. Lõputöös otsitakse vastust küsimustele: 1) Milline on tantsuvõistluste mõju noortele? 2) Milline on tantsuvõistluste mõju tantsuõpetajale? 3) Millised on kasulikud strateegiad algajale tantsuõpetajale tantsuvõistlusteks ettevalmistumisel? 4) Milliseid strateegiaid saaks algaja tantsuõpetaja kasutada asudes tööle/töötades huvihariduses, kus on tantsuvõistlustel käimise kultuur juurdunud? Selleks, et küsimustele vastuseid leida, analüüsin esmalt oma kogemust tantsukoolis ja ülikoolis õppides ning õpetajana töötades, uurin nii läbitöötatud materjalide kui ka oma kogemuse põhjal tantsuvõistluste mõju õpilasele, õpetajale ja tunnisisule ning lõpuks leian kuus strateegiat, mida algaja tantsuõpetaja saaks tööle asudes rakendada.

Võtmesõnad: algaja tantsuõpetaja, tantsuvõistlused, huviharidus

Abstract

Strategies of a dance teacher: dance competitions

The purpose of this thesis is to find strategies to help a novice dance teacher with higher education orientate themselves between the expectations of the dance school, students and going to competitions, and their own interests, beliefs and ambitions. In the thesis, answers are sought to the following questions: 1) What is the impact of dance competitions on young students? 2) What is the effect of dance competitions on a dance teacher? 3) What are useful strategies for a novice dance teacher in preparing for dance competitions? 4) What strategies could a novice dance teacher use when starting to work in extracurricular education where the culture of going to dance competitions is rooted? In order to find the answers, I first analyze my experiences while I was going to a dance school and then studying dance in higher education followed by describing my experiences working as a dance teacher. Secondly based on the studied material as well as my own experience, I examine the impact of dance competitions on the student, the teacher and the lesson content, and finally I find six strategies that a novice dance teacher can use when starting a job as a dance teacher in an extracurricular education for dance, where the culture of attending competitions is already rooted..

Keywords: novice dance teacher, dance competitions, extracurricular education

Sisukord

<i>Sissejuhatus</i>	5
1. Teemapõhendus ja eellugu	6
1.1 Tantsukogemus enne Viljandi kultuuriakadeemiat	6
1.2 Tants Viljandi kultuuriakadeemias õppides	8
1.3 Mina kui tantsuõpetaja ja kogemus Viljandis õpetamise näitel	9
1.4 Tantsuvõistlustel osalemine Mannide ja Me-Ga grupiga	11
2. Tantsuvõistluste mõju	13
2.1 Tantsuvõistluste mõju algajale tantsuõpetajale	13
2.2 Tantsuvõistluste mõju noorele õpilasele	14
2.3 Tantsuvõistlustel osalemise mõju tunnisule	16
3. Strateegiad kõrgharitud tantsuõpetajale	18
5.1 Tantsutunnisisesed strateegiad	18
5.1.1 Tantsuõpetaja sisemine töö	18
5.1.2 Võistluste muutmine õppeprotsessiks, läbimõeldud lähenemine	18
5.2 Tantsutunnivälised strateegiad	20
5.2.1 Sobiva tantsukooli või tantsugrupi valik.....	20
5.2.2 Kokkulepped tantsukooli juhtkonnaga	21
5.2.3 Alternatiivid võistlustele	22
5.2.4 Luua oma tantsukool	22
Kokkuvõte	23
Kasutatud allikad	24

Sissejuhatus

Omandades kõrgharidust tantsuõpetaja erialal on minu arusaam tantsust ja tantsumaailmast laienenud ning on tekkinud soov endiselt suurt ja laiutavat lõhe tantsu huvihariduse ning tantsu kõrghariduse vahel vähendada. Olen aga Viljandis õpetades mõistnud, et algaja õpetajana see nii lihtne ei olegi. Kahel järjestikkusel aastal, mil olen kokku puutunud tantsukoolis õpetamisega, olen tundnud survet nii tantsukooli, õpilaste kui kaudselt ka lapsevanemate poolt hakata kohe ilma lapsi ning nende huvisid tundma õppimata osalema nendega tantsuvõistlustel. Teisalt on mu huvi olnud pigem lavastuslikul ja improvisatsioonipõhisel lähenemisel tantsule ning mitte nii väga tehniliste kavade loomisel ja edasiõpetamisel, mida aga õpilased ise väga ootavad ja soovivad. See on tekitanud minus dilemma: kas pean õpetamiseks otsima tantsukooli, kus võistlustel käimine ja kavade loomine ei ole prioriteet, vaikselt suunama õpilased, kes on kinnistunud peavoolutantsu, mõistma, vaatama ja tegema ka midagi uut, huvitavat ja teistsugust või leidma mingid muud strateegiad, et tantsuvõistlustele orienteeritud tantsu huviharidusmaastikul paremini orienteeruda.

Töö eesmärgiks on leida strateegiaid, et aidata kõrgharitud algajal tantsuõpetajal orienteeruda õpilaste, tantsukooli ja võistlustel käimise ootuste ning enda huvide, tõekspidamiste ja ambitsioonide vahel.

Uurimisprobleem: Kuidas saab tantsualaselt kõrgharitud algaja tantsuõpetaja oma huvisid, ootuseid ja ambitsioone rakendada, õpetades tantsukooli(de)s, kus on tantsuvõistlustel osalemise kultuur juurdunud?

Uurimisprobleemist lähtuvalt püstitan uurimisküsimused:

- Milline on tantsuvõistluste mõju noortele?
- Milline on tantsuvõistluste mõju tantsuõpetajale?
- Millised on kasulikud strateegiad algajale tantsuõpetajale tantsuvõistlusteks ettevalmistumisel?
- Milliseid strateegiaid saaks algaja tantsuõpetaja kasutada asudes tööle/töötades huvihariduses, kus on tantsuvõistlustel käimise kultuur juurdunud?

Uurimismeetodiks on kirjalike allikate analüüs ning vaatlus ja osalus.

1. Teemapõhjendus ja eellugu

Selles peatükis kirjeldan oma kokkupuudet tantsuga enne Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiasse tantsukunsti erialale õppima asumist ning selle õppe mõju, avan oma kogemust tantsuõpetajana ja teen ülevaate oma õpilastega võistlustel käimisest. Peatükk annab ülevaate tekkinud probleemidest ja mõtetest, mis on aluseks selle töö kirjutamisele.

1.1 Tantsukogemus enne Viljandi kultuuriakadeemiat

Olen oma elu jooksul tegelenud paljude hobidega ning käinud väga erinevates ringides. Olen olnud püsimatu ning jäänud pikemalt tegelema vaid väheste hobidega – üheks neist tants. Lapsena olen sattunud ka mitmesse tantsuringi. Lasteaialapsena käisin mõnda aega Janne Ristimetsa tantsustuudios laste- ja loovtantsutunnis, millest ma palju ei mäleta, kuid üksikud mälestused, mis mul on, on siiski positiivsed. Teise kogemusena käisin algklassides kord nädalas tüdrukutele kohustuslikus tantsuringis, kus õppisime koreograafiaid, millega esinesime ka osadel kooliüritustel. Sellest mul eriti sooje mälestusi ei ole. Pigem meenub võistlusmoment, mis tekkis esiritta saamisega ja halva tundege kui sinna ei saanud ning samuti mäletan, et ei nautinud väga nende koreograafiate tantsimist, sest tundsin, et ma ei ole selles üldse hea. Ühel hetkel kui mind viimasesse ritta tõsteti ja mu klassiõde selle üle demonstratiivselt naeris, siis otsustasin, et sinna tundi ma enam ei lähe. Kumbki kogemus mind tantsupisikuga ei nakatanud, esimesel juhul olin ilmselt liiga noor ning teisel juhul pärssis mu huvi tunne ebakompetentsusest.

Umbes 13-aastaselt tekkis mul peale tantsufilmide nägemist ja sotsiaalmeedias tantsuvideotega kokku puutumist huvi tänavatantsu vastu. Veidi peale seda tuli meie kooli ennast reklaamima Black and Brownie tantsukool, mis mind sütitas ning ma läksin poole õppeaasta pealt sinna tantsima. Black and Brownie's õppisin ma kokku 6 aastat ning sealt tekkinud huvi tantsu vastu, suunas mind ka Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiasse tantsukunsti õppima.

Black and Brownie's õppisin mitut stiili. Sain proovida erinevaid tänavatantsustiile kui ka kaasaegset. Pikemalt õppisin Newstyle'i, mis hiljem vahetas nime LA style'i vastu (treener Kristjan Ploomipuu), paar aastat õppisin Lockingut (Kristjan Ploomipuu) ja viimased paar aastat ka Urban Contemporaryt (Grete Kuusik). Lisaks puutusin kokku nii Breackingu (Kristjan Ploomipuu/Marten Palu), Poppingu (Robert Verlin), Girly New Style'i (Ave Pihlak)

kui ka Jackson Beatiga (Katrin Kubber). Peamiselt keskendusime trennides koreograafia õppimisele, aga ka improvisatsioonile ja ise tantsude loomisele, põgusalt puudutasime ka tänavatantsu ajalugu. Samuti käisime peaaegu igal aastal võistlustel (Koolitants, Kuldne Karikas) ja filmisime õpitud koreograafiatest tantsuvideoid.

Sellel perioodil mulle võistlustel käimine ja esinemine meeldis. Kindlasti oli see ka tingitud harjumusest, kui oleksin käinud teistsuguses tantsukoolis, siis võibolla oleks ma tundnud teistpidi. Mäletan üht aastat, kui treener pakkus välja idee, et sellel aastal võistlema mitte minna. Grupiga jõudsime ühisele otsusele, et see aasta me ei lähe ning kuigi mina tegelikult oleksin tahtnud minna, jäi enamuse arvamus peale. Ma ei mäleta väga selgelt, mis põhjustel see otsus tuli – võibolla, et saaksime rahulikumalt võtta ja õppida erinevaid koreograafiaid ilma pingeta, et peame nendega võistlema minema. Hoolimata võistlustele mitte minemisest, käisime esinemas ikka ning filmisime ka tantsuvideoid. Minu mäletamist mööda meie tunnisu, hoolimata antud otsusest, suuresti ei muutunud. Tegime endiselt sarnaseid asju, mida olime teinud muidu. Tagantjärele mõeldes oleks mingi muutus tunnisus minu jaoks otsust võibolla rohkem ära põhjendanud ning oleksin ka mõistnud, miks vaba aasta võistlustest hea võiks olla, kuid tol korral jäi see minu jaoks suhteliselt segaseks.

Lisaks trennidele tekkisid viimastel aastatel ka tantsukoolisisesed *freestyle*'i võistlused ja koreograafia loomise konkursid, kus õpilased said omavahel võistelda improvisatsioonis ja oma koreograafiate loomises ning nende üles filmimises. See andis õpilastele eesmärgistatud võimaluse tegeleda tantsuga ka väljaspool trenne ning ise midagi luua ja harjutada.

Kuigi esimestel aastatel tundsin, et mu oskused olid väga nõrgad, jäin siiski tantsukooli õppima ja tänu kasvavale huvile tantsu vastu vaatasin järjest rohkem tantsuvideoid sotsiaalmeediast ning harjutasin trennis õpitud koreograafiaid kodus. Tagantjärele mõeldes motiveeris mind kindlasti meie esimene treener Kristjan Ploomipuu, kes oli mulle suureks eeskujuks ning samuti see, et õppisin grupis, kus oli ka minust mitu aastat vanemaid õpilasi, mis suunas mind pingutama, et enda taset tõsta.

Kui olin mõnda aega trennis käinud ja iseseisvalt oma arenguga tegelema, märkas seda ka mu treener ning tunnustas mind selle eest individuaalselt. See tõstis mu enesekindlust ning veelgi enam ka motivatsiooni, et edasi pingutada. Põhjus miks Black and Brownie'sse

püsima jäin oli ilmselt tunne kompetentsuse tõusmisest, motiveeritud treenerid ja toetav tantsupere.

1.2 Tants Viljandi kultuuriakadeemias õppides

Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemiasse (TÜ VKA) õppima tulles oli minu tantsualane silmaring üpriski kitsas. Tantsulavastust nägin esimest korda Viljandisse õppima tulles. Senini olin peamiselt tegeleenud tantsu kui koreograafia või tantsu kui stiilipõhise improvisatsiooniga. Viljandis õppides on minu arusaam tantsust palju laienenud. Olen TÜ VKA-s lisaks tantsukunstile kokku puutunud etenduskunstidega ja arusaam tantsust on laienenud üldisemalt kompositsioonile ning liikumisele.

Kuigi praegu olen oma otsusega TÜ VKA-sse õppima tulla rahul, siis vahepeal oli ka palju kahtlusi ja raskusi, mida pidin ületama, et jätkata. Tantsuõpe TÜ VKA-s erineb suuresti tantsuõppest, mida kogesin tantsuhuvihariduses, õppides Black and Brownies. Kui tantsukoolis tegelesime tantsutehnikaga, koreograafiatega ja stiilipõhise lähenemisega, siis TÜ VKA-s on õpe laiapõhjalisem – tegeletakse tehnikast rohkem tantsu mõtestamise ja tantsust rääkimisega, rõhuasetus on tantsu kunstilisel poolel ja erinevatele stiilidele keskendumist on vähe.

Tartu Ülikooli kodulehel on etenduskunstide õppekava, kuhu kuulub ka tantsueriala, kirjeldatud järgmiselt:

Viljandi kultuuriakadeemia etenduskunstide õppe eesmärk on ühendada kõiki arusaamu ja oskusi, mida vajab kunstnik, kes tegutseb etenduskunstide mitmepalgelises ja kiiresti tähendusi muutvas maailmas. Õppes väärtustame teooria ja praktika tihedat sidumist, valdkonnaülesust, sotsiaalset tundlikkust ning enda kunstnikupositsiooni mõtestamist maailmas laiemalt. Pakume õppimisele pühendumiseks sobivat keskkonda, inspireerivaid praktikuid-õppejõude ja kõrgetasemelist tehnilist valmisolekut ning ootame neid, keda innustab etenduskunst oma eripalgelisuses, lähtudes kitsamast erialasest huvist. (Tartu Ülikool, s.a.)

Lõhe tantsuhuvihariduse ja tantsu kõrghariduse vahel seisneb selles, et kui kõrgharidus käib kaasas kaasaegse kunstiga ning rõhub rohkem tantsu mõttelisele ja lavastuslikule poolele, siis huvihariduses on olulisel kohal stiilipõhine tantsutehnika, tantsukavad ja võistlustel käimine, millega ülikoolis aga ei tegeleta. Kumbki ei ole otseselt halb või hea, aga erinevat lähenemist nõuavad mõlemad. Lõpetades tantsukunsti eriala, on

minu üks võimalustest minna tantsu õpetama huviharidusse. Lõhe aga selle vahel, mida huvihariduses tantsuõpetajalt oodatakse ja õpe, mida olen saanud TÜ VKA-st, on pannud mind mõtlema, kuidas neid erinevaid kogemusi omavahel ühendada, et tantsuhuviharidust rikastada ja kuidas viia huviharidusse edasi põhimõtteid, mida olen läbi ülikoolis õppimise enda jaoks oluliseks kujundanud.

1.3 Mina kui tantsuõpetaja ja kogemus Viljandis õpetamise näitel

Esmalt avan tantsualaselt kõrgharitud algaja õpetaja mõiste, millena end hetkel tunnen. Selleks toon välja David Berlineri järgi õpetaja arenguetapid ning seejärel avan enda kogemust ja paigutan Berlineri etapid tantsuõppe konteksti.

David Berliner kirjeldab kogumikus „Handbook of research on teacher education“ (1996) õpetaja arengut viieastmelise protsessina:

- 1) Uustulnuka tase (*novice level*) – esimene aasta. Tihti tegutseb noor õpetaja koolisõpitud õpetamisreeglite põhjal, kuid kasutab neid konteksti mitteamestavalt. Tegevus õpetajana ei ole väga paindlik. Saab olulisi kogemusi läbi praktika.
- 2) Eduka algaja tase (*advanced beginner level*) – teine kuni kolmas aasta. Praktiliste kogemuste seostamine koolisõpitudga. Praktika sidumine teooriaga aitab teooriast paremini aru saada ning tekib suutlikkus toimida kontekstist lähtuvalt. Sellel tasemel on oluline ka mentorlus.
- 3) Kompetentsustase (*competent level*) – kolmas kuni neljas aasta. Sellist õpetajat iseloomustavad prioriteetide seadmine õpetamisel, teadlikute valikute tegemine otsuste langetamisel, õppe-eesmärkide püstitamisel ja tegevusplaanide kavandamisel. Samuti suudab ta eristada olulist ebaolulisest.
- 4) Professionaalsuse tase (*proficient level*) – viies aasta. Tänu kogemusele tajub selline õpetaja situatsioone terviklikult ja langetab otsuseid intuiitselt. Meisterõpetajast eristab teda siiski otsuste langetamisel analüüsiv ja kaalutlev olek.
- 5) Meisterõpetaja (*expert level*) – kiired ja paindlikud tegutsejad. Teevad õigeid otsuseid intuiitselt ja pikema analüüsi ning arutlemiseta. Neile jääb tänu automaatsele kergemate õpetamistoimingute sooritamisele rohkem aega, et pühenduda olulisemate probleemide lahendamisele.

Eelpool toodud arenguetapid kehtivad ka tantsuõpetajate puhul. Tantsuõpetaja areneb läbi teoreetiliste teadmiste omandamise ja praktika ning liigub ühelt tasemelt teisele. Berliner

jaotus aitab aru saada õpetaja erinevatest arenguetappidest ning läbi selle ka õpetajal endal oma arengut mõista. Asetaksin ennast tantsuõpetajana eduka algaja tasemele ning tunnen, et läbi Berliner'i etappide uurimise, olen saanud meeldetuletust ja kinnitust, et ka õpetamist peab õppima ja praktiseerima, et selles osavamaks saada ning tänu tasemete jaotusele ei paista meisterõpetaja tasemele jõudmine enam nii kättesaamatu.

Pidades silmas Eestis levinud tava, et paljud tantsuõpetajad on tantsukoolide enda kasvandikud, kes alles ise tantsukoolis õpivad ning tihti ka ise alaealistena sama tantsukooli nooremaid kasvandikke õpetama asuvad (olgu see siis põhiõpetaja asendustunni formaadis või ka oma gruppide näol), avan tantsualaselt kõrgharitud ja eelmainitud tantsuõpetaja erinevust. Samuti toon välja, et selle kirjatöö kontekstis pean kõrgharitud tantsuõpetaja all silmas Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia (TÜ VKA) tantsukunsti eriala lõpetanud tantsuõpetajaid. Kõrgharitud tantsuõpetajat eristab tantsukoolist otse õpetajaametisse astunud õpetajast¹ laiapõhjalisem tantsuharidus. Ülikoolis (TÜ VKA) ei tegeleta ainult tantsutehnika või -stiilide õppimisega, vaid viiakse tudengid kurssi ka kaasaegse kunsti, selle ajaloo ning tantsu erinevate külgedega üleüldiselt. Ülikoolis puututakse kokku nii pedagoogiliste üldtõdedega kui ka tantsu kui kunstivormiga.

Teiseks kirjeldan, mis on minu kui tantsuõpetaja jaoks oluline tantsuhuvihariduse juures. Minu jaoks on oluline individuaalne lähenemine ning lapse võimalus õppida tundma oma keha ja kuidas seda kasutada. Oluline on pühendada aega nii tantsutehnikale ja kombinatsioonide õppimisele mälu treeningu ja kehatunnetuse arendamise eesmärgil kui ka loovusele ning improvisatsiooni- ja kompositsioonioskuste arendamisele. Samuti on oluline õppida tantsust rääkima ja seda analüüsima. Lisaks individuaalsusele on vajalik pöörata tähelepanu ka grupitunnetuse ja koostöö arendamisele, et parendada õpilaste oskust üksteisega arvestada ja ühiselt töötada. Seda kõike on võimalik siduda ka võistlustel käimise ja võistluskava õppimine/loomine oleks nauditav ja kasulik ka protsessi mõttes, lasub suur vastutus ja roll õpetajal.

Palju sõltub ka sellest, kas võistlustele minek on eesmärk eraldi või protsessi ja ühise otsuse tulemus ning sellest, kas tantsutunni eesmärk on koolitada professionaalseid tantsijaid või hobitantsijaid. Mõlemal juhul võiksid läbi tantsutunni kasvada täisväärtuslikud inimesed,

---

¹ Siinkohal mainin, et Eestis tohivad õpetada üldhariduskoolides alates magistrakraadiga või sellele vastava kvalifikatsiooniga ja õpetajakutsega õpetajad. Valikaine või -kursuse õpetaja kvalifikatsiooninõue on kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid. Huvihariduses sellist ranget monitoorimist ja piirangut ei ole, seega jätkan siin kirjutamist tantsualaselt kõrgharitud tantsuõpetajast ning eelpool toodud "probleemile" käesolevas töös tähelepanu ei pööra. (Riigi Teataja, 2022)

kes tunnevad oma keha ja läbi selle saavad ka oma igapäevases elus paremini hakkama. Minu eesmärk ei ole igast algklassi õpilasest kasvatada professionaalset tantsijat, aga oma keha tundvat noort inimest küll. Tahan neile anda hea baasi, mille põhjal on hea jätkata ka oma teekonda professionaalse tantsimiseni, kuid professionaalsuseni jõudmine ei ole eesmärk omaette.

Viljandis töötan tantsuõpetajana teist aastat. Alustasin 2021 sügisel õpetamisega Maerobic Tantsukoolis ²ja jätkasin 2022 sügisel Tantsukoolis Tantsutsoon³. Mõlemal aastal olen õpetanud samasid gruppe, mille koosseis on küll veidi muutunud. Üks grupp koosneb 1-4 klassi õpilastest (Mannid) ja teine grupp 6-9 klassi õpilastest (Me-Ga). Minu grupid koos mõne teise grupiga viidi üle Tantsutsooni Maerobicu sulgemise tõttu. Mõlemad aastad olen õpetanud kumbagi gruppi koos teise õpetajaga vaheldumisi tunde andes. Esimesel aastal õpetasin nooremate gruppi Annika Karin Vahteriga ja vanemate gruppi Herta Soroga. 2022/2023 õppeaastal vahetus mõlemal grupil kaasõpetaja Karmi Pikkma vastu. Tunde annan mõlemale grupile üks kord nädalas 60 minutit. Sama palju aega on õpilastel teise õpetajaga, välja arvatud esimene aasta Me-Ga grupiga, kui Hertal oli õpilastega 1,5 h nädalas. Nooremal grupil õpitava stiili nimetus Maerobicus oli show- ja loovtants, Tantsutsoonis neil konkreetset stiilinimetust ei ole, grupp kannab nime Mannid ja asetub vanusegruppi 1-4 klass. Vanem grupp kannab nime Me-Ga ning õpib tänavatantsu. Hetkel õpib nooremas grupis 9 õpilast ja vanemas grupis 11 õpilast.

Kahe aastaga, mil olen tantsuõpetaja olnud, tunnen, et ei ole ma jõudnud lahenduseni, mis rahuldaks nii mind, tantsukooli kui ka õpilasi. Algaja tantsuõpetajana kerkib esile palju küsimusi, millele järk-järgult vastuseid püüan otsida. See on mind tõuganud uurima, milliseid strateegiaid saan mina kui kõrgharitud tantsuõpetaja rakendada, et olla oma tööga ise rahul ning samas leida ka ühine keele õpilaste ja tantsukooliga.

1.4 Tantsuvõistlustel osalemine Mannide ja Me-Ga grupiga

Nii Mannide kui ka Me-Ga grupp olid võistlemas käinud juba enne minu Maerobic tantsukooli õpetama tulemist. Minu esimesel õpetamise hooajal käisime mõlema grupiga

---

² Maerobic Tantsukool on Margit Oksa asutatud tantsu ja *fitness*'iga tegelev studio, mis 2022 aastal suleti. Egely Sarv oli Maerobic Tantsukoolis õpetaja ja õppealajuhataja, kes 2022 aastal asutas oma tantsukooli Tantsutsoon.

³ Tantsutsoon on Egely Sarve juhitud tantsukool, mis peamiselt keskendub tehniliselt tugevate tantsijate arendamisele.

võistlemas Koolitantsul, Kuldsel Karikal, Happy Dancers Baltic Cupil ja Rise and Dance tantsukonkursil. Koolitants ja Kuldne Karikas olid plaanis ka hooaja alguses, Happy Dancers Baltic Cup ja Rise and Dance lisandusid aga alles hiljem ning seetõttu sain kaasa minna vaid Koolitantsule ja Kuldsale Karikale.

Mannide võistlustantsu mõtlesime välja koos kaasõpetaja Annika Karin Vahteriga tunnivälisel ajal. Laste kostüümi üle otsustasime koos, kuid kangad, särgid ja retuusid ostis ja viis õmbleja juurde Vahter. Samuti kogus ta rahad lastevanematelt. Mina tegelesin särkide värvimisega, särkidele lipsukeste õmblemisega ning aitasin poodidest leida õiges suuruses särke ja retuuse. Samuti oli minu ülesanne lühemaks lõigata muusika. Kõik eelmainitud võistlusteks ettevalmistavad tegevused olid tasustamata, kaasa arvatud võistlustel õpilastega kaasas käimine. Koolitantsul ja Kuldsel Karikal käisin õpilastega kaasas mina, ülejäänud kahel võistlusel oli saatjaks lapsevanem.

Me-Ga võistlustantsu jaoks lõime Herta Soroga koreograafiad eraldi (mina ühe tantsu, Soro kaks) ning hiljem panime tantsud kokku umbes 3-4 minutiliseks kavaks. Kostüümi üle otsustas Soro, kes kogus rahad, ostis riided ja andis need ka lõpuks lastele kätte. Samuti lõikas tema kokku muusika. Võistlustel käisime enamasti kaasas me mõlemad, kuid Soro oli rohkem hõivatud oma vanemate õpilaste grupiga ning mina rohkem Mannide ja Me-Ga grupiga.

Sellel aastal Tantsutsoonis õpetades oleme käinud Tantsuolümpial, Koolitantsul, Kuldsel Karikal ja Happy Dancers Baltic Cupil, Me-Ga grupiga on plaanis minna ka Rise and Dance võistlusele 20.mail. Tantsuolümpia, Koolitants ja Kuldne Karikas olid plaanis ka hooaja alguses, Happy Dancers Baltic Cup ja Rise and Dance lisandusid hiljem. Võistlustel oleme kaasas käinud enamasti Pikkmaga koos.

Mõlema grupi puhul lõime võistlustantsud koos Pikkmaga tunnivälisel ajal. Kostüümide otsimisega tegelesin mina, kuid lõpliku valiku rääkisime läbi ka Pikkmaga. Samuti kogusin lastevanematelt kostüümide raha, tellisin kostüümid ning toimetasin need ka õpilastele. Mannide võistlustantsu muusika kohendamist ei vajanud, Me-Ga võistlustantsu muusika lõikas lühemaks Pikkma. Võistluste ja esinemistega seoses koguti lisaraha, mille eest said osaliselt tasustatud õpetajate lisatöö, ostetud kostüümid ning premeeritud õpilased. Võistluste perioodil tegime ka paar lisatundi, mis olid tasustatud. Võistlustel kaasas käimise eest lisatasu õpetajatele ette nähtud ei ole, tantsukool on mõlemal aastal taganud transpordi ja lõunasöögi.

2. Tantsuvõistluste mõju

Selles peatükis toon nii läbi töötatud materjali kui ka oma kogemuse põhjal välja tantsuvõistluste mõju noorele õpilasele ning õpetajale. Avan tantsuvõistluste mõju tunnisule, motivatsioonile ja suhetele õpilaste, õpetaja ning konkureerivate tantsukoolide vahel.

2.1 Tantsuvõistluste mõju algajale tantsuõpetajale

Õpetajaametiga kaasneb paratamatult lisaks oma õppeaine õpetamisele ka palju muid asju, millega algaja õpetaja ei pruugi tööle asudes arvestada osata. Lisaks tantsu õpetamisele on vaja lapsi ka inimeseks kasvatada, neile kombeid õpetada, olla olemas ja osata suhelda ka erivajadustega õpilastega, hoida korras ruumid ja vastutada nende eest, suhelda lapsevanematega, tulla toime probleemsete olukordadega, mõnes kohas ka looma sisu sotsiaalmeediasse (tegema pilte, videoid tunnis, mida hiljem üles laadida) ja muudki. Kogenud tantsuõpetaja suudab eelmainitud asju lahendada ilmselt juba automaatselt ning kõige selle haldamine ei käi tal üle jõu. Tantsuharidusmaastikul oma esimesi samme tegevale algajale tantsuõpetajale võib seda kõike olla päris palju ning lisades sinna veel tantsuvõistlustega kaasnevad lisäülesanded nagu rahade kogumine, kostüümi otsimine ning tellimine, tasustamata pikad päevad võistlustel ja nii edasi, võib pinge ja stress õpetaja jaoks kasvada üle pea ning töö osutada suures plaanis ebamotiveerivaks.

Kuna räägin oma kogemuse põhjal, siis võib tunnet ülesannete paljususest tekitada ka teatav idealism teha kõike kohe hästi ja samas ka fakt, et annan tunde kooli kõrvalt ehk pean oma tähelepanu ja fookust jaotama mitmesse kohta. Samas tundub, et ka paljud tantsuõpetajad Eestis peavad toimetulemiseks tegema lisaks tantsu õpetamisele midagi veel, see tähendab, et ilmselt ainult tantsutundidele keskendumisest ei tasu pikalt unistada. Ülesandeid võib palju tunduda ka seetõttu, et algaja tantsuõpetajana on peamine ja üsnagi suur küsimus, millega tegeleda see, et kuidas ja mida tahan tantsuõpetajana edasi anda – kuidas seda leida ja kuidas seda rakendada. Ka Berliner mudeli järgi tekib õpetajal alles kompetentsus- ja professionaalsuse tasemel tänu osade tegevuste automatiseerumisele rohkem suutlikkust näha suuremat pilti ning langetada otsuseid intuiitiivselt (Barone et al, 1996). See annab õpetajale võimaluse rohkem katsetada ja leida õpetamiseks oma meetod.

Tantsuvõistlustega kaasneb küll palju lisäülesandeid, kuid samas ka üsna konkreetne eesmärk vähemalt poolaastaks. Ka võistluskava võib välja mõelda lähtuvalt aasta eesmärkidest – on selleks siis tehnika arendamine, erinevate stiilide proovimine, liigutuste tugevuse ja lihasjõu arendamine, emotsioonide väljendamise kunst või hoopis loomingulisus. Vastavalt sellele saab õpetaja õpilastele tantsu välja mõelda või hoopis lasta õpilastel võistlustele minemiseks kava luua.

Tantsuvõistlustele minemise puhul kerkib eriti teismeliste jaoks tihti küsimus tantsu ja muusika valiku osas. Võib tekkida olukord, kus õpetaja arvab üht, õpilased soovivad aga teist ning on vaja leida kompromiss, millega mõlemad osapooled nõus on. Noored on tihti inspireeritud *mainstream*'ist, mida näevad sotsiaalmeediast (TikTok, Instagram, YouTube jne). Sisu, millega noored nendes kanalites kokku puutuvad ei ole aga tihti eakohane. Sellest kerkib õpetajana küsimus, kuidas mitte ainult oma arvamust peale suruda, aga samas mitte lasta 15-aastaseid lavale Cardi B laulu „WAP“ saatel puusi hõõritama ning kuidas tekitada arutelu, miks see ei ole sobilik, mitte lihtsalt laulu kuulamist ja selle saatel tantsimist tunnis ära keelata. Tegu on küll veidi ekstreemsema näitega, kuid tänavatantsu jaoks noortele sobiva muusika leidmine on oma tihti ekspluateeriva sisu poolest üsnagi keeruline ülesanne.

Kui muusikavalik on tehtud ja tants on valmis, siis on vaja hakata harjutama. Kui vanemate laste jaoks on see meeldivam ülesanne ja nendega harjutamise osas suurt motivatsiooniküsimust ei kerki, siis algklassi õpilastega võib see keeruliseks osutada. Nooremad lapsed vajavad mängulisust ja vaheldust, seega võistluskava harjutamine ei pruugi neile olla väga meelepärane. See aga raskendab õpetaja tööd, sest kerkivad pinged kui tantsukooli poolt on justkui nõue kava harjutamiseks, aga lapsed seda üldse teha ei taha. Õpetaja peab hakkama leidma erinevaid viise, kuidas muuta tantsu harjutamine põnevamaks ja meeldivamaks ning kuidas leida tasakaal mängulisuse ja distsipliini vahel.

2.2 Tantsuvõistluste mõju noorele õpilasele

Tantsuvõistlused võivad noori mõjutada nii positiivselt kui negatiivselt. Tantsuvõistlustel osalemine mõjutab nii tunnisisu, motivatsiooni, laste omavahelist suhtlust kui ka suhteid õpetaja ja konkureerivate tantsukoolide õpilastega.

Mõned võistluste positiivsed küljed on, et võistlustel osaledes saab juurde esinemiskogemust, läbi harjutamise muutub tugevamaks grupi tase ning võistlustel käimine annab võimaluse näha ka teiste esitusi ning avardada sellega tantsualast silmaringi. Samuti

võib võistlustel käimine olla ühendav kogemus ning anda motivatsiooni ja eesmärgi pingutamiseks ning enda arendamiseks. (Schmitt, 2019)

Mõõdukas konkurents võib olla inspireeriv, toetada lapse isiklikku arengut ning kasvatada enesedistsipliini. See võib noori julgustada püstitama kõrgeid eesmärke ja pingutama selle nimel, et need saavutada. Konkurents on tervislik juhul kui see ei vii liigse enese teistega võrdlemiseni ja oma võimetes kahtlemiseni. (Sobash, 2012)

Konkurents võib esineda ka tunnisiseselt ning saab samuti olla nii positiivse kui negatiivse mõjuga. Oma tantsukoolis käimise aegadest mäletan, et palju konkurentsi tekitas õpilaste võistluskava joonistesse paigutamine. Kui õpilane on juba harjunud olema esireas, on ka palju pingutanud ning siis paigutatakse ta tahapoole kasvab võitlusmoment ja tekib tunne nagu õpilane oleks n-ö esiritta saamise võistluse kaotanud.

Oma kogemuse põhjal olen märganud, et positiivsed küljed tantsuvõistluste juures on mõnel juhul õpilaste ja õpetajate vaheline sideme tugevnemine. Üksteisele kaasa elamine ja toetav õhkkond loob positiivset tunnet nii õpilasele kui õpetajale ning suunab rohkem pingutama ja lavale minnes endast kõik andma. Samuti on positiivseid muutusi näha tundides, mis toimuvad vahetult enne võistlusi, kus ka lapsed, kes tavaliselt kõrvaliste asjadega tegelevad, on valmis rohkem panustama.

Mõned võistluste negatiivsed küljed on, et tihti käib sellega kaasas stress ja pinge, tülid ja erimeelsused nii õpilaste endi vahel kui ka õpilaste ja õpetajate vahel. Samuti suurendavad võistlused paratamatult tantsukoolide omavahelist rivaalitsemist. Negatiivseks võib osutuda ka õpetaja ja vanemate vähene teadlikkus sellest, milline on eakohane tants ja riietus ning milline mitte. Mitte eakohane tants, muusika ning paljastava riietuse kandmine võib viia laste seksualiseerimiseni. (Schmitt, 2019)

Konkurents ei ole iseenesest negatiivne mõiste, kuid kui noor inimene ei ole füüsiliselt ja psühholoogiliselt piisavalt küps olukorraga toimetulemiseks, võib see kahjustada tema sotsiaalset arengut. (Sobash, 2012)

Negatiivne mõju, mida olen tantsuvõistlustega ning võistlusperioodiga seoses märganud on kõrgenenud stressitase nii minul õpetajana kui ka lastel, konfliktid ja pingeline õhkkond õpilaste vahel, õpilaste ja õpetaja vahel ning konkureerivate tantsukoolide õpilaste vahel ja kohatine motivatsioonilangus. Sellel aastal tajusin, et vanemas grupis tekkis peale võistlustel madalama tulemuse saamist nende õpilaste süüdistamine, kellel laval sassi läks.

Siinkohal on oluline õpetajana targasti sekkuda, et olukord ei muutuks õpilaste suhtes kahjustavaks ning arutleda, millest võis tegelikult madalam punktiskoor tuleneda.

Vanemate laste puhul olen täheldanud, et võistlused tõstavad õpilaste motivatsiooni – kui on teada, et tegeleme tunnis võistluskavaga või koreograafiaga, on tavaliselt puudujaid vähem. Samas vahepeal seda siiski juhtub ja kui mitmes järjestikus tunnis on puudujaid mitmeid, langeb ka nende õpilaste motivatsioon, kes tundides kohal käivad. Noori huvitab see, millega teised tantsukoolid tegelevad ja seetõttu on neil huvitav ka võistlustel jälgida teiste tantsunumbreid. Mõnedel juhtudel on see inspireeriv ning tõstab noorte soovi ka ise rohkem pingutada, teistel juhtudel suurendab see aga enda teistega võrdlemist, mis võib viia ebakindluseni tantsijas endas ja oma tantsukavas. Eriti tugevalt on negatiivset võrdlust tajuda siis, kui tantsijatel ei ole enda arvates läinud väga hästi või võistluste tulemused tagasihoidlikumad – st kui grupp ei ole pääsenud finaali või on pingereas taga pool. Võistlusolukordadest tingitud rivaalitsemine tantsukoolide ja nende õpilaste vahel toimub ka siis, kui konkureerivate tantsukoolide õpilased on väljaspool võistlusi omavahel sõbrad. Vahel on märgata hinnanguid andvaid pilke, sosistamist ja itsitamist, millele on tähelepanu juhtinud ka noored ise.

Nooremate tantsijate grupiga olen tajunud, et võistlused tihti soojendavad grupisiseseid suhteid. Kuna vaba aega on rohkem, siis annab see lastele võimaluse üksteisega aega veeta ja teineteist tundma õppida. Veidi pingeline aga samas elev tunne, enne lavale minekut liidab lapsi ja õpetajat. Noorema grupiga on tihti võistlustel lõbus, aga sellele eelnev töö, mis tuleb teha, ei kõida neid üldse. Kui vanemal grupil on oluline ka tulemus ja koht, siis nooremad sellest nii väga ei hooli. Küll aga vastupidiselt on vanematele lastele olulisem tulemuse mõtteline tähendus, kuid noorematel on hea meel saada tunnustus materiaalsel kujul nagu näiteks medali või karika näol ning see ei eelda head tulemust või kohta, vaid tunnustust osalemise eest (näiteks võistlusel Happy Dancers Baltic Cup on karikad ette nähtud kõigile).

2.3 Tantsuvõistlustel osalemise mõju tunnisule

Enamasti on tunnisisu õpetaja otsustada. Osadel juhtudel dikteerib seda ka tantsukool või õppekava. Õpetaja saab valida, millele on vaja keskenduda ning millist lähenemist kasutada. Tundide sisu sõltub eesmärgist, mis on seatud pikemas perspektiivis. Tavaliselt seatakse suuremaid eesmärke terveks aastaks, poolaastaks või ka kuude kaupa. Eesmärgid võivad selguda õpetaja vaatlusel ja analüüsil, et mida õpilastel vaja oleks, need võivad tuleneda

õpetaja huvidest, samuti võib eesmärki suunata tantsukool ning need võivad olla kooskõlastatud ka õpilaste endiga.

Kui eesmärgiks on minna võistlustele, võib fookus eesmärkidelt, mis oleks tunnis muidu, kalduda veidi teise suunda või siis saab need eesmärgid võistluskavaga siduda. Võistlustele minemine eeldab mingi materjali fikseerimist ning selles lõputöös käsitletavate võistluste (Tantsuolümpia, Koolitants, Kuldnene Karikas, Happy Dancers Baltic Cup, tantsukonkurss Rise and Dance) kontekstis (eeldades, et soovitakse sobituda kõigi võistluste parameetritesse) ka kava või tantsu loomist, millega võistelda. Kava või tantsu võivad luua tantsuõpetaja(d), tantsuõpetaja(d) koos õpilastega või õpilased iseseisvalt tantsuõpetaja(te) juhendamisel.

Mida lähemale võistlused jõuavad, seda enam muutub tunnisu võistlusi teenivaks. Kõik harjutused, mida kasutame soojenduses ja tunni alguses on kaudselt seotud võistlustega. Kas on siis vaja ära õppida mõni element võistluskava jaoks, harjutada tehnikat, õppida rütmitaju või leida emotsioon tantsu esitamiseks. Selleks, et ka võistlusperioodil jääks õpe mitmekülgseks, lasub vastutus õpetajal. Küll aga võib algaja tantsuõpetajana hoolimata püüdlustest jääda tantsuvõistlustel osalemise tõttu tunnisu ühekülgsemaks kui muidu. Nagu Berliner (Barone et al, 1996) oma mudelis välja toob, toimub esimestel õpetamise aastatel ka õpetaja suur õppimine ja areng, kus teadmised teooriast saavad kokku praktikaga ning selle tulemusena ei pruugi õpetajal nii palju mahtu ja võimekust üle jääda, et tegeleda võistlustest tulenevate lisäülesannete ja -probleemidega.

Võistlustel käimine võib olla oluline ja kasulik osa tantsuõppes, aga see eeldab õpetajat, kes oskab siduda grupi eesmärgi ja arengukohti võistlustega, hoida ära liigset grupisisest ja tantsukoolide vahelist negatiivset konkurentsi, hoida tantsutunnid mitmekülgse ja arendavana ning kes suudab ka ise stressirohketes situatsioonides jääda rahulikuks, et mitte võistlustest tuleneva pingest all murduda. Algaja tantsuõpetaja jaoks võib see aga olla keeruline. Võistlused lisavad õpetajale ka ajalise piirangu – kavad on vaja võistlusteks selgeks ja puhtaks saada, mis eeldab aja planeerimist ning intensiivseid tunde, kus materjali läbi töötamiseks ja tulemuseni jõudmiseks on vaja pingutada, mis omakorda eeldab motiveeritud õpilasi. Kui muidu saaks tunnitempo olla rahulik ja pingevabam ning tunnisu paindlikum, siis õpilaste motiveerimine vahel ka suuremaks pingutuseks, nõuab õpetajalt kavalust ja läbimõeldust, kuidas teha töö lõbusaks ja meeldivaks.

3. Strateegiad kõrgharitud tantsuõpetajale

Selles peatükis leian erinevad strateegiad, mida tantsualaselt kõrgharitud algaja õpetaja saaks kasutada, et rakendada oma ambitsioone ja teadmisi tantsuvõistlustele orienteeritud tantsuharidusmaastikul.

5.1 Tantsutunnisisesed strateegiad

Strateegiad, mida tantsuõpetaja saab rakendada tunnisiseselt.

5.1.1 Tantsuõpetaja sisemine töö

Selleks, et tantsuõpetaja saaks hakata õpetama nii nagu talle meeldib, on vaja aru saada, mida ja kuidas ta soovib õpetada. See eeldab läbi teooria, praktika ja analüüsi mõistmist, milline on materjal, mida tantsuõpetaja edasi soovib anda, milline on sihtgrupp, keda tantsuõpetaja soovib õpetada ning enese- ja sihikindlust oma põhimõtetele kindlaks jääda. Teisalt eeldab see aga avatust ning koostöö tegemist õpilastega, et õppida tundma nende huvisid ning leidma nende huvide ühisosasid. Läbi selle saab õpetaja areneda koos õpilastega ning läbi õpilaste soovide ja vajaduste kuulamise ning märkamise, võib koostöö õpetaja ja õpilaste vahel muutuda sujuvamaks ja viljakamaks. Selleks, et võimaldada tundides paindlikkust, võiks õpetaja saada piisavalt kindlaks oma edasiantavas materjalis, et sellest vahepeal ka lahti lasta. Õpetajana on oluline õppida takistuste asemel nägema võimalusi, et õpetamis- ja õppimisprotsess muutuks nauditavaks nii õpetaja kui ka õpilaste jaoks.

Seega üks strateegiatest on tantsuõpetaja areng läbi eneseanalüüsi ja avatud ning positiivse suhtumise kujundamine.

5.1.2 Võistluste muutmise õppeprotsessiks, läbimõeldud lähenemine

Esmalt tuleb teha valik, millistele võistlustele on eesmärk minna ning sellest lähtuvalt ka otsustada millisesse lõppvormi võiks jõuda tunnis käsitletav materjal. Kui soov on vormiliselt sobitada mitmele võistlusele, siis on vaja teha eeltööd, millised on erinevate võistluste kategooriad. Siinkohal toon välja kolme suurima Eestis toimuva tantsuvõistluse/-festivali kategooriad:

- Kuldne Karikas – *show dance, character dance, hip hop dance, street fusioon, lyrical dance, contemporary, creative dance* ning erikategooriad, milles stiili määratlema ei pea: mudilaste tantsud, täiskasvanud II ja igavesti noored. Tantsude maksimaalne lubatud pikkus on 4 minutit, välja arvatud produktsiooni kategooria, millele saab registreerida pärast eelvoore, mille tantsijate arv peab olema 25+ ja mille lubatud pikkus on 4-8 minutit. (Kuldne Karikas, s.a.)
- Koolitants – Koolitantsul stiile ei määratleta, kuid tantsu pikkus võib olla maksimaalselt 5 minutit. Koolitantsu festivalil on ka off-programm, millel on võimalik osaleda tantsufilmide ja -lavastustega. (ETA, 2023)
- Tantsuolümpia – *swing* tants, stepptants, rahvaste tantsud, hobitatantsijate tantsumaailm 30+, võistlustants, *street dance show*, showtants, *latin show*, kõhutants, kaasaegne ja loovtants, hip hop, eesti rahvatants, mudilaste tantsumaailm, kantri, *jazz, flamenco*, breik, akrobaatika, *disco*, ballett, k-pop, tantsulavastus. Kõikide tantsude maksimaalne lubatud pikkus on 4 minutit, välja arvatud tantsulavastus, mille maksimaalne lubatud pikkus on 8 minutit. (Tantsuolümpia, 2022)

Nende võistluste/festivalide reglementide põhjal on võimalik osaleda lühivormiga kõigil võistlustel, ainsa vahega, et soovides vastata kõigi nende tantsuvõistluste nõuetele ei tohi tantsu pikkus ületada nelja minutit ning tantsulavastus 8 minutit. Tantsufilmiga saab osaleda vaid Koolitantsu off-programmis ning sealsete filmide ega ka lavastuse pikkuse piirangut ma ei leidnud.

Järgmise sammuna saab otsustada, kas tantsu/lavastuse/filmi loomisesse kaasata lisaks õpetajale ka õpilased. Koos saab valida valida teema, liikumised, helikujunduse, kostüümid ja nii edasi. Tantsufilmi loomisel on võimalik teha koos ka monteerimisotsused. Selline lähenemine nõuab aga ka õpetajapoolset suunamist ja juhendamist, et protsess oleks piisavalt intensiivne ja arendav ning et kõik õpilased oleksid kaasatud. Õpetajal on võimalik teha ka valik, millised otsused teeb ta ise ning millised koos õpilastega.

Jagades kostüümivastutust õpilaste ja lastevanematega on võimalik vältida ka riiete kiirmoe kettidest ostmist ja tellimist. Kui muidu on õpetajana lihtsam valida kostüüm ise välja ja tellida kõik asjad ühest kohast, siis vastutuse jagamine võimaldab lastel ja lastevanematel endale kokkulepitud parameetrite põhjal (toon, tegumood, materjal) kostüüm ise otsida. Sellisel viisil saab riided leida ka kaltsukast või oma kapist, mis on kiirmoele palju jätkusuutlikum alternatiiv.

Seega teiseks strateegiaks on võistluste teadlik muutmine õppeprotsessiks läbi tunnisisu ja -eesmärkide ühildamise võistlustel osalemisega, et õpetaja saaks vajalikud teadmised ja oskused edasi antud ning tulemus oleks sobiv ka võistlusele.

5.2 Tantsutunnivälised strateegiad

Strateegiad, mida õpetaja saab rakendada tunniväliselt.

5.2.1 Sobiva tantsukooli või tantsugrupi valik

Tantsukoolid ja -grupid on erineva suunitlusega. Osad tantsukoolid keskenduvad rohkem tantsija tehnilisele arengule ja võistlustel käimisele, teised õpilaste loomingulisele arengule ja lavastuslikule poolele ning mõned on segu nendest mõlemast või veel midagi kolmandat. Paljudes tantsukoolides on õpetajal vabadust tunnisisu üle otsustada ise või kooskõlastades seda juhtkonnaga, mõjutada tunnis käsitletava suunda, et tegeleda teemade ja põhimõtetega, mis on olulised tantsuõpetajale.

Kui õpetaja tunneb tööle asudes, et ta ei ole huvitatud lastega võistlustel käimisest, siis tasuks töökoha valikul sellega arvestada, valides kas grupp, kes võistlustel ei käi või tantsukool, mis laseb selle üle õpetajal ise otsustada. Kui aga õpetaja soovib siiski õpilastega võistlustel osalemisse naasta, on võimalik valida tantsukool, kus seda tehakse, kuid kus juhtkonnaga kokkuleppel võimaldatakse õpetajale paar aastat võistluspausi. Samuti võib õpetaja teha otsuse kas ise, koos õpilastega või koos juhtkonnaga minna näiteks ühel aastal võistlustele lühivormiga, teisel aastal luua tantsufilm ning kolmandal aastal lavastus.

Vahepeal on õpetajal, kes on mistahes põhjustel otsustanud oma õpilastega võistluspausi pidada, lihtsam leida süsteem, mis juba ühildub tema tõekspidamistega, kui hakata samuti toimivat, kuid õpetaja omadest veidi erinevate põhimõtetega süsteemi muuta proovima. Tihti tulevad lapsed tantsukooli kindlate ootustega – kui tantsukool on suunatud rohkem näiteks tehnika arendamisele ning ka õpilased ootavad seda, ei ole alati õpetajana kõige mõistlikum proovida vastupidist suunda peale suruda, vaid juba alguses valida grupp ja tantsukool, kelle suunitlus ühtib õpetaja huvidega.

Selle strateegia rakendamist võib raskendada asjaolu, et alati ei ole õpetajal suurt valikuvõimalust pakutavate töökohtade või õpilaste vahel. Küll aga saab õpetaja antud

strateegia kaudu enda jaoks oma soovitatavat suunda mõtestada ning läbi selle juhtkonnaga potentsiaalsetest alternatiividest arutada.

Kolmandaks strateegiaks on seega õpetaja tõekspidamistega ühtiva tantsukooli või -grupi valik.

5.2.2 Kokkulepped tantsukooli juhtkonnaga

Tantsuõpetajal on võimalik teha kokkuleppeid tantsukooli juhtkonnaga ning suunata oma gruppide arengut koostöös tantsukooliga. Kui õpetaja tunneb, et mingi grupp ei ole valmis või huvitatud võistlustel käimisest, on võimalik luua ka eraldi tantsugrupid, kes võistlustel ei käi. Samuti võib õpetaja kommunikeerida enda huvisid ning pakkuda välja alternatiive võistlustel käimisele, näiteks muud esinemise või loomingu näitamise vormid. Kui õpetaja siiski otsustab õpilastega võistlustele minna, kuid soovib tundides pühendada aega ka võistlustevälistele tegevustele, võib õpetaja uurida võistluste tarbeks lisatunni tekitamise võimaluste kohta. Küll aga ei pruugi õpilastel lisatunni jaoks jätkuda motivatsiooni ning tantsukoolile ja lapsevanematele tähendab see kulude tõusu.

Tantsukooli tööle minnes tasuks õpetajal juhtkonnaga etteulatuvalt teha kokkulepped ka võistlustega kaasnevate lisatasude osas. Võistlused tähendavad õpetajale palju lisäülesandeid, mis on seotud kostüümidega, lastevanematelt rahade kogumisega, lisatundidega, muusika kokku lõikamisega, tantsukava välja mõtlemisega ning ka võistlustel õpilastega kaasas käimisega. Kui võistlustel käimine on tantsukoolipoolne ootus, siis võiks see olla ka tasustatud ning kui õpetaja tunneb, et tasustamata ta seda teha ei soovi, siis saab õpetaja eelnevalt juhtkonnaga teha lisatasude või võistlustele mitte minemise osas kokkulepped.

Tihti peale on tantsukoolid vastutulelikud ning arvestavad õpetaja soovidega. Selleks, et tantsukool õpetaja vajadustega arvestada saaks, peab õpetaja aga esmalt oma soovid sõnastama ning ise juhtkonna poole pöörduma. Samuti peab õpetaja olema kannatlik ja avatud, sest muudatused haridussüsteemis võivad võtta aega.

Neljandaks strateegiaks on seega tantsukooli juhtkonnaga kokkulepete ja läbirääkimiste tegemine.

5.2.3 Alternatiivid võistlustele

Kuigi läbimõeldud lähenemine tantsuvõistlustele annab võimaluse muuta võistlusteks valmistumise ja võistlustel käimise oluliseks osaks tantsuõppest, siis on võistlustele olemas ka alternatiive, mille praktiseerimine muudab õppe mitmekülgsemaks. Eelnevalt välja toodud tantsuvõistluste/-festivalide kategooriad andsid ülevaate, et kuigi valdav osa võistlustest eeldab lühivormiga osalemist, on võimalik luua kõikidele välja toodud tantsuvõistlustele ka lavastuslikum teos, seal hulgas Koolitantsu off-programmile ka pikem kui 8 minutit kestev tantsulavastus. Samuti on off-programmis võimalik osaleda ka tantsufilmiga. Nii tantsufilmi, -lavastust kui ka lühivormi saab luua ka väljaspool võistluste konteksti ning leida selle esitamiseks muu platvorm, olgu selleks siis tantsukooli kevadkontsert, eraldi linastus või etendus. Õpilasi saab kaasata ka erinevatesse projektidesse ning luua tunnisiseselt materjali erinevate koostöö projektide tarbeks.

Viies strateegia on seega leida võistlustele alternatiivid.

5.2.4 Luua oma tantsukool

Kui tantsuõpetaja on kogunud piisavalt erinevaid kogemusi, võib ta ka otsustada luua oma tantsukooli, kus saab võtta fookusesse põhimõtted ja lähenemise tantsule, mida peab kõige paremaks. Nii saab ta ise luua oma meeskonna ja leida õpilased, kellega koos moodustada omanäoline tantsupere.

Oma tantsukooli loomisega kaasneb aga suurem vastutus. Tantsuõpetaja, kes muidu tegeles ainult oma tantsutundide ja -gruppidega, peab tantsukooli loomisel hakkama haldama ka majanduslikke ja logistilisi küsimusi. Tantsukooli juhtimine võtab õpetajalt vähemaks aega ja mahtu, et õpilastega süvitsi tegeleda.

Kuues strateegia on seega oma tantsukooli loomine.

Kokkuvõte

Käesoleva töö eesmärgiks oli läbi strateegiate leidmise, aidata tantsualaselt kõrgharitud algajal tantsuõpetajal orienteeruda õpilaste, tantsukooli ja võistlustel käimise ootuste ning enda huvide, tõekspidamiste ja ambitsioonide vahel.

Esimeses peatükis avasin oma kokkupuudet tantsuga enne ja pärast Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemiasse astumist, kirjeldasin oma kaheaastast kogemust tantsuõpetajana Viljandis ning tegin ülevaate oma õpilastega võistlustel osalemisest.

Teises peatükis analüüsisin tantsuvõistluste mõju tantsuõpetajale, õpilastele ja tunnisisule. Tõin välja nii tantsuvõistluste positiivseid kui ka negatiivseid külgi. Leidsin, et tantsuvõistlused annavad küll tantsuõpetajale õppeaastaks kindla eesmärgi ning võivad muuta õpilasi õpetajaga lähedasemaks, kuid võistlustega kaasneb õpetajale ka palju tasustamata lisäülesandeid nagu võistluskava välja mõtlemine, kostüümide leidmine, muusika lõikamine, võistlustel õpilastega kaasas käimine. Mõned positiivsed tantsuvõistluste mõjud õpilastele on esinemiskogemuse suurenemine, grupi taseme tõus ja silmaringi avardamine läbi teiste tantsude nägemise. Mõned negatiivsed tantsuvõistluste mõjud on stress ja pinge, erimeelsused nii õpilaste endi vahel kui ka õpilaste ja õpetajate vahel ning tantsukoolide omavaheline rivaalitsemine. Samuti muutub võistluste lähenemisel tunnisisu võistlusi teenivaks ning selleks, et tantsuvõistlustel osalemine, ei muudaks tunnisisu ühekülgseks lasub vastutus tantsuõpetajal.

Kolmandas peatükis töötasin välja erinevad strateegiad, mida algaja tantsuõpetaja saab tööle asudes arvesse võtta: 1) tantsuõpetaja areng läbi eneseanalüüsi ja avatud ning positiivse suhtumise kujundamine, 2) võistluste teadlik muutmine õppeprotsessiks läbi tunnisisu ja -eesmärkide ühildamise võistlustel osalemisega, et õpetaja saaks vajalikud teadmised ja oskused edasi antud ning tulemus oleks sobiv ka võistlusele, 3) õpetaja tõekspidamistega ühtiva tantsukooli või -grupi valik, 4) tantsukooli juhtkonnaga kokkulepete ja läbirääkimiste tegemine, 5) leida võistlustele alternatiivid, 6) oma tantsukooli loomine.

Töö kirjutamine aitas mul analüüsida oma kogemust tantsuõpetajana ning mõtestada läbi erinevaid viise, mille põhjal teha oma tulevane töökoha ja -meetodi valik. Samuti andis see enesekindlust teha läbirääkimisi ja kokkuleppeid tantsukooli juhtkonnaga, et koostöö oleks võimalikult sujuv.

Kasutatud allikad

- Barone, T., Berliner, D. C., Blanchard, J., Casanova, U., & McGowan, T. (1996). A future for teaching education. Developing a strong sense of professionalism. In J. Sikula (Ed.), *Handbook of research on teacher education 2*, 1109–1149. New York: Simon & Schuster Macmillan.
- Eesti Tantsu Agentur = ETA. (2023) *Koolitants 2023: tantsupäevade reglement*.
<https://tantsuagentuur.ee/wp-content/uploads/2022/12/Tantsupaevade-reglement-2023.pdf>
- Kuldne Karikas. (s.a.). *Kuldse Karika põhivõistluse reglement*.
<https://kuldnekarikas.ee/reglementpohi/>
- Riigi Teataja. (2022). *Direktori, õppealajuhataja, õpetajate ja tugispetsialistide kvalifikatsiooninõuded*. <https://www.riigiteataja.ee/akt/103112021004>
- Robson, B. (2004). Competition in sport, music, and dance. *Medical Problems Of Performing Artists*, 19(4), 160- 166. DOI:10.21091/mppa.2004.4026
- Schmitt, T. A. (2019). *Dance Competitions: The Culture, the Training, and the Effects on Young Dancers* [Magistritöö, University of Northern Colorado]. UNC.
<https://core.ac.uk/download/pdf/232874938.pdf>
- Schupp, K. (2016). Dance Competition Culture and Capitalism. *Congress on Research in Dance Conference Proceedings, 2016*, 361–368. doi:10.1017/cor.2016.48
- Sobash, S. (2012). The Psychology of Competitive Dance: A Study of the Motivations for Adolescent Involvement. *E-Research: A Journal of Undergraduate Work*, 3(2), 59-67.
- Tantsuolümpia. (2022). *Mis on tantsuolümpia?* <https://tantsuolympia.ee>
- Tartu Ülikool. (s.a.). *Etenduskunstid*. <https://ut.ee/et/oppekavad/etenduskunstid>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Triin Kauber,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose, “Tantsuõpetaja strateegiad: tantsuvõistlused”, mille juhendaja on Ele Viskus, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Triin Kauber

16.05.2023